

Τὸ ταξίδι τοῦ John Covel: *σε Ἡρακλείδα* 29

Kovf 22912
p. 179

φολεὰ μᾶλλον ψύλλων, καὶ κορεῶν, καὶ μυῶν, καὶ ποντικῶν, καὶ δυσωδίας, περιτριγυρισμένη ὑπὸ ἀθροισμάτων ὄλων συχαμερῶν κτηνοδῶν Ἰουδαίων. Μετεκινήθημεν τὴν ἰδίαν νύκτα καὶ ὁ Μυλόδοδος ἀποστείλας πρὸς τὸν Βεζύρην ἔλαβεν ἀμέσως μίαν ἄλλην, ἣτις ἀπεδείχθη λίαν κατάλληλος. Διότι ἐνταῦθα εἰς τοιαύτας περιστάσεις ὁ Μέγας Κύριος ἐκβάλλει ὄντινα θέλει (ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἢ τῶν Χριστιανῶν) ἐκ τῆς οἰκίας του οὕτως ὥστε εἶναι ἀνησυχητικὸν καὶ ἐπικίνδυνον δι' αὐτοὺς νὰ ἔχωσι μίαν καλὴν οἰκίαν. Καὶ εἰς τὸ ἄκρον αὐτὸ τῆς πόλεως δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἀνθρωπίνῃ ὑπαρξίς ἢ Ἰουδαῖοι συσσωρευμένοι δύο ἢ τρεῖς οἰκογένειαι εἰς μίαν οἰκίαν, ἣτις δὲν ἔχει περισσότερα δωματῖα. Ἄν οἱ ἀρχαῖοι Ἰουδαῖοι ἦσαν τοιαῦτα δηλητηριώδη ζῆα τότε κατ' ἀνάγκην ἐπιτρέπουσαν εἰς αὐτοὺς τὰς συχνὰς αὐτῶν λούσεις καὶ νομίζω ὅτι δὲν ἔχρημάζετο νὰ ψάσουν ἐν νεκρῶν σῶμα διὰ νὰ μὴ εἶναι καθαροί· διότι δὲν ἠδύνατο νὰ ψάσουν ἐν ζωντανῶν σῶμα χωρὶς νὰ ἀποβοῦν τοιοῦτοι. Ἄλλὰ πλείονα περὶ τούτων ἄλλοτε.

εἰς Ἰερουσαλὴμ
Byzantine Museum
6 miles from Jerusalem
αὐτὴν γὰρ ἠεὶ ἔλαβον
· θραύσει ἂν
τ. 28. 1939
p. 29-33

Τώρα ἂν θέλετε νὰ ὑπολογίσωμεν τοὺς σταθμοὺς μας καὶ συγκρίνωμεν αὐτοὺς μὲ τὸ Itiner. Antoninus, τὸ παρόρημα, ἀπὸ Βορδιγάλων εἰς Ἱεροσόλυμα, δὲν πρέπει νὰ λαμβάνητε ὑπ' ὄψιν ἐν ἡ δύο μίλια, διότι διηγήσαμεν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐνθὺν ὅτι αὐτὸ ἐντὸς τοῦ χρόνου. Καὶ οἱ ὑπολογισμοί μας διὰ τὴν ἐπιστροφὴν δὲν συμφωνοῦν πρὸς τοὺς τοῦ ἐρχομοῦ ὡς καὶ τὰ ὁδοπορικὰ ἐκεῖνα (Itineraria) ὡσαύτως δὲν συμφωνοῦν ἐπακριβῶς. (Ἶρα Ὀδοπορικὰ σελ. 33).

Τώρα δέον νὰ ἐννοήσητε, μολοντί κατέστρωσα ὅλον τὸ ταξιδιὸν μας ἰσομερῶς δηλ. 3 μίλια τὴν ὥραν. Ἄλλ' εἶτε ἀδύνατον νὰ ἐταξειδύαμεν πάντοτε τόσα· ἐνίοτε μάλιστα 4 μίλια περίπου τὴν ὥραν, ἀλλὰ σπανίως νομίζω, ἢ οὐδέποτε ὀλιγότερα τῶν 3. Ἐπειτα λάβητε ὑπ' ὄψιν ὅτι ἀμφοτέρω τὰ Ὀδοπορικὰ ὑπολογίζονται κατὰ μίαν παλαιὰν ὁδὸν ἣτις ἔβαινε δι' Ἡρακλείας (Περὶνθου), ἣτις εὐρίσκειται ἔξω τῆς παρουσίας ὁδοῦ τοὐλάχιστον 8 ἢ 10 μίλια. Αὐτὴς τὰ Ὀδοπορικὰ ἐκεῖνα ἐξήρχοντο τῆς ὁδοῦ ἡμῶν πρὸς τὴν Drusipara. Ἐνῶ ἐπειδὴ νῦν ἐκτίσθη τὸ Καρεστεράν, ἀφίνομεν τὴν Drusipara 3 τοὐλάχιστον μίλια πρὸς τὰ δεξιά, ὡς θὰ εἴπωμεν μετὰ ταῦτα. Αὐτὸ εἶναι ἐν εἶδος προχείρου χάρτου ἐφ' ὧσων ἐγὼ παρετήρησα ἐν τῇ χώρᾳ. Ἄν εἶχον καιρὸν ἠδύναμην (καὶ πιθανὸν ὄφειλον) νὰ ἰχνογραφήσω ἀμφοτέρους ἐκεῖνον καὶ τὴν διήγησιν αὐτὴν ὡς καλλιτέχνης. Ἄλλὰ δι' ἕνα φίλον ἐλπίζω ὅτι τοῦτο θέλετε συγχωρήσει εἰς τὴν παρούσαν περιστάσιν.

Ὁ λόγος ὑποθέτω δι' ὃν ὁ παλαιὸς δρόμος παρ' Antoninus βαίνει δι' Ἡρακλείας, εἶναι ὅτι ὁ ἄλλος δρόμος κατ' εὐθείαν εἰς Τσόφλον ὢν πολὺ μᾶλλον βαλτώδους· ἐδάφους ἦτο κακὸς δρόμος ἰδιαιτέρως ἐν χειμῶνι μέχρις οὗ λιθόστρωτα εἰς πολλὰ μέρη κατεσκευάσθησαν, ἅτινα διατη-

ροῦνται νῦν διορθούμενα πολὺ καλά. Ἐνῶ, ἐπειδὴ ὁ δρόμος δι' Ἡρακλείας ἦτο τραχὺς καὶ μάλλον πετρώδης, διὰ τοῦτο προετιμᾶτο. Ὅταν ἐπιστρέψω οἴκαδε, ἂν ὁ Θεὸς μοὶ δώσῃ ζώην καὶ ἄδειαν θὰ μεταβῶ διὰ

πλοίου εἰς Σμόρην καὶ θὰ καταβῶ εἰς Καλλίπολιν διὰ ξηρᾶς καὶ τότε δυνατόν νὰ ἠμπορέσω νὰ συμπληρώσω τὸν χάρτην αὐτὸν πρὸς τὴν θάλασσαν. Οἱ δύο ποταμοὶ μεταξὺ Μπαμπᾶς-Κιοὶ καὶ Χάφζας πρέπει νὰ

εἶναι βραχιόνες τοῦ Ἑργίνης (Agrianis, ὅστις λίαν ἐσφαλμένως τίθεται ἐν Ortel. Geogr aut). Διότι δὲν διήλθομεν τόσον μέγαν ποταμόν, οἷον παριστᾷ. Ὡσαύτως τὸ ὄρος Ροδόπη ἐσφαλμένως τίθεται ὑφ' ὄλων. Ἐνήλθον εἰς μέρος αὐτοῦ καὶ ἐσημείωσα αὐτὸ καλῶς ὅπως ὡσαύτως ὄλους τοὺς ποταμοὺς περὶ τὴν Ἀδριανούπολιν οἵτινες τίθενται ἐνταῦθα ἐπακριβῶς ὡς (σᾶς βεβαιῶ) ἢ σμικρότης τοῦ χάρτου θά μοι τὸ ἐπιτρέψῃ. Τσαῦτα ἐν τῷ παρόντι. Τὸ ἐπίλοιπον θὰ λάβῃς βραδύτερον. Σᾶς διεσκέδασα ὀλίγον μὲ τὰ ὥρατα θεάματά μας. Βλέπετε πόσον προσωπικῶς (ἀνεπιτηδεύτως) σᾶς γράφω εἰς τὴν προηγουμένην σελίδα.

Ἐχάρτης ἐπεκτεινόμενος καὶ μέχρι Ὁρτάκιοι ἀφ' ἐνὸς εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς Ροδόπης καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ ὑποθέτει ἐκδρομὰς τοῦ συγγραφέως καὶ πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἀλλὰ περὶ τούτων δὲν γίνεται λόγος ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν χειρογράφῳ. Ἴσως ἀνευρεθῶν ἐν ἄλλῳ χειρογράφῳ τὰ σχετικὰ. (Σ. Μ.)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΦΥΤΩΝ ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

(Ἔρα σ. 27).

Ragos matthioli. floribus purpurorientibus.
Eupatorium cannabium fiori. marthub agnaticum
Geranium greticum periploca latifolia.

Μεταξὺ Χάφζας καὶ Βουργας

Ginyidium raniad much. myjuncavia much.
Kaligeniculatum. pontipiccoli.
Kalimus argustifolia permib. ibid.
Gossipium about Heraclea.

Adrianopole. plantae variores.

Cumirum corniculatum.
plarmica Imperciali. Φλοκάλι
Botrys. Carduns. Cnedchy.
Tanacetnm. Japonaria.
Pistalochia. Sesamum verd. σουσάμι.
Hedysarum clypeatum
melitotus germanica.
Delphinium. 1083
Aconilum lycocotonum pavoid. 971
Tribulus agraticus.
Glycyrrhiza schinata.
Scannonea valentina.
viorna. Asparagus salivus.
Clematis gerigrina caevulea. 887

Acanthus syl. aculeatus.
 Polium montanum album.
 Phyllium (elder—dwarfeld. v. grea).
 Heliotropium (magus. σουσάμι ἄγριο
 (triccoccum).
 Stramonium. Τάτζουλά Turc. graec.
 Dentillaria (Bordana minor.
 plumpago ()
 Aprotarium Campestre.
 Papaver corniculatum pheniceum.
 Sideritis augustifolia.
 melanthium sylvestre.
 chamaeptyas mas. Polemonium frutie.
 Synavchica Alpine laccifera.

(Σημ. Μεταφρ). Ἐδυνατῶν γ' ἀποδήσω δι' ἀντιστοιχῶν ἑλληνικῶν τὰ ὀνόματα τῶν ἀναφερομένων λατινιστῶν φυτῶν καὶ ἀνθέων ἀρκοῦμαι ἀναφῆρων εἰς τὸν λατινικὸν αὐτῶν κατάλογον ὡς παρατίθεται ἐν τῷ κειμένῳ.

ΟΔΟΠΟΡΙΚΟΝ

Α'. Τὰ Ὀδοιορικὰ, περὶ ὧν ὁ λόγος παρατίθεται λατινιστί. Ἡ πρώτη στήλη περιέχει τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ συγγραφέως ἀπὸ τῆς Πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως καὶ ἀντιστρόφως ἀπὸ τῆς Ἀδριανουπόλεως οἰκάδε τ. ἔ. εἰς τὴν Πύλιν τῆς Ἀδριανουπόλεως Κ]πόλεως. Παραθέτει καὶ τοὺς δύο ἀριθμοὺς, ἵνα δείξει τὴν διαφορὰν μεταξὺ μεταβάσεως καὶ ἐπιστροφῆς. Οὕτω π. χ. ἀπὸ τῆς Πύλης τῆς Ἀδριανουπόλεως μέχρι Ροντιρίσκολι (Μικροῦ Τσεκμετζέ) κατὰ τὴν εἰς Ἀδριανούπολιν μετάβασιν ἐδαπανήθησαν 4 ὥραι καὶ 12 μίλια, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν 4 1/2 ὥραι καὶ 13 μίλια. Τὸ Ὀδοιορικὸν τοῦ Antonin (A. Byzantios) δὲν ὑπολογίζει εἰς ὥρας, ἀλλὰ μόνον εἰς μίλια. Τὸ Ὀδοιορικὸν ἀπὸ Βορδιγάλλων εἰς Ἱερσόλυμα ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ὑπολογίζεται εἰς μίλια καὶ βήματα.

Β'. Εἰς τὴν τετάρτην στήλην δίδει ὁ συγγραφεὺς τὸν ἀριθμὸν τῶν διανυθέντων κατ' αὐτὸν μιλίων α') ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἀδριανούπολιν 144, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν 149. Τοῦ Antonin εἰς ὑπολογισμὸς 177, μικρότερος ὑπολογισμὸς 164. Ὀδοιορικὸν Βορδιγάλλων μέχρι Μπουργὰς (Bergula) μίλια 121.

Our account out from Adrianople gate	m.p.		Home		Antonin Itinerar A Byzantion m.p.	Itin a Burdig. Hierosol. A Constanth m. pass.	Summa novi Itinerari
			H.	m.p.			
To pontipiccoli	4 h	12	4 1/2	13	Melontiada 18—19	Rhegium 12	Outward 144
Ponti granti	4 1/4	13	4 1/2	13+	Coenophrurium 28-27	Atyra 12	Homeward 149
Selibria	5 3/4	17	5	15	Perinth. Heraclea 18	Callum 10	Antoning
Ciorloó	8 1/2	25	8 1/2	26	Tzirallon (18	Rannem 10	One account 177
Caresterán	6	17+	6 1/2	19	Tirallum (Heracleum 12	the less account
Bergás	4	12	4 1/2	13	Drusipara 16	Reodizum 9	164
Bobbasui	4 1/2	13	4 1/2	13	Bergulas 14—16	Tunorullum 8	To berguia 121
Hafsa	6	18	6	18	Burdizum 18—17	Tiptum 11	Itin Burdig.
Adrianople	5 1/2	17	6 1/2	19	Astidizum 18—19	Drusipara 10	
					Adrianoplis 18—17	Nargum 9	
						Virgolas 8	

ΤΟ ΥΔΡΑΓΩΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ

Σχετικῶς μὲ τὸ ὑδραγωγεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὸ ὅποιον ἀρκετὰ ἐγγράφησαν, παραθέτομεν κατωτέρω ὅσας πληροφορίας μᾶς ἔδωκε κατὰ τὸ 1928 ὁ ἀπὸ τὸ χωρίον Καρατζάκιοι τῶν Μετρῶν κ. Διαμ. Κωνσταντινίδης, τὸν ὁποῖον καὶ εὐχαριστοῦμεν.

Περνοῦσε πάνω ἀπ' τὸ Τσιφλίκιοι καὶ τὸ Βελιγράδι, προχωροῦσε πρὸς τὸ χωριὸ Καραμάν-δερεῖ ὅπου ἀρχίζε καὶ μάζευε ὕδα (σχεδὸν τὰ νερὰ ἀπ' τὶς μεγάλες πηγὲς μέσα στὸ δάσος, προχωροῦσε στὴν περιφέρεια τοῦ Σαραί, στὴν περιφέρεια Βιζύης. Περνοῦσε κοντὰ ἀπ' τὸ χωριὸ Τεκὲ κ' ἔφθανε στὶς πηγὲς τῶν νερῶν τῆς Γέννας τὰ ὅποια διοχετεύουνταν στὴν Πόλη.

Τὸ ὑδραγωγεῖο σὲ πολλὰ μέρη τῆς ὄροσειρᾶς Κούς-καγιά εἶναι ἀκέραιο καὶ ἀνέπαφο, θανατάσιο ἀπὸ τεχνικὴ ἀποψη. Ἡ σπουδαιότερη ἐργασία εἶναι οἱ ἄπειρες καμάρες (ἀψίδες) οἱ ὁποῖες ἔξεναν τὶς χαράδρες μέσα στὰ βουνὰ καὶ οἱ ὁποῖες σώζονται ἀκόμη. Στὶς περιφέρειαι τῶν χωριῶν Καλφάκιοι, Βελιγράδι καὶ Καραμάν δερεῖ εἶναι ἀκέραιαι ἐκτὸς τοῦ ὑδραγωγείου τὸ ὅποιον κατεστράφη. Ἡ μεγαλιέτερη καμάρια βρίσκεται στὰ πέριξ τοῦ χωριοῦ Καραμάν-δερεῖ, τὴν ὁποῖαν οἱ Τοῦρκοι λένε Κουρσοῦν-Γκέμε. Τὰ νερὰ τῆς πηγῆς τοῦ χωριοῦ Γκομοῦς-Μπουνάρ διὰ μικροῦ ὑδραγωγείου διοχετεύουνταν στὸ κεντρικὸ ὑδραγωγεῖο.

Ἡ διάμετρος τοῦ ὑδραγωγείου εἶναι δύο ἕως τρία μέτρα· στὰ τείχη αὐτοῦ διακρίνονται ἀκόμη τὰ ἴχνη τοῦ νεροῦ ποῦ διοχετεύουνταν· τὸ νερὸ ἔφθανε εὖ λίγο πλέον τῆς μισῆς διαμέτρου.

Τώρα μέσα στὸ ὑδραγωγεῖο κατοικοῦν ἑκατομμύρια νυχτερίδες. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Σουλτάνου Ἀμπτοῦλ Χαμίτ ζητήθηκε κουπριά τῶν νυχτερίδων γιὰ τοὺς ἀνόθους τοῦ Γιλδίξ. Ὁ τότε μουτσαρίφης τῶν Μετρῶν Τζεβὰτ μπέης; διέταξε τὸν Μανωλάκη Γουρή, μουχτάρη στὴ Στρονάντζα καὶ μάζεψαν τέσσαρες χιλιάδες ὀκάδες ἀπ' αὐτὴν τὴν κουπριά καὶ τὴν ἔστειλαν στὴν Πόλη γιὰ τὸ παλάτι.